

Всеукраїнська науково-практична конференція «Тенденції розвитку освітянських бібліотек в інформаційному суспільстві»

25–26 травня 2018 р. Науково-педагогічною бібліотекою міста Миколаїв спільно з Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського та Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тенденції розвитку освітянських бібліотек в інформаційному суспільстві».

У заході взяли участь науковці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Науково-педагогічної бібліотеки Миколаєва, наукової бібліотеки Національного університету ім. В. О. Сухомлинського, Національного університету «Києво-могилянська академія», Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка», наукової бібліотеки Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова, фахівці Обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна, завідувачі бібліотек закладів загальної середньої освіти, методисти з бібліотечних фондів, а також представники освітніх установ різного рівня та публічних бібліотек міста Миколаєва, загалом понад 100 фахівців.

Конференцію відкрив директор Науково-педагогічної бібліотеки Миколаєва **К. Каргузов**. У своїй промові доповідач наголосив на тому, що становлення й розвиток інформаційного суспільства зумовили нове розуміння ролі й місця освітянських бібліотек у соціумі. З пасивних сховищ документної інформації вони перетворюються на сучасні бібліотечно-інформаційні центри, стають невід'ємною складовою інформаційної індустрії, осередками безперервної освіти, інформаційної та комп'ютерної грамотності, активними виробниками та поширювачами знань, цілеспрямовано накопичуючи свої ресурси та надаючи вільний доступ користувачам до вітчизняних й світових баз даних. Модернізація, оптимізація, поглиблення й розширення системи інформаційного забезпечення вітчизняної науки, освіти й культури – головні пріоритети їхньої діяльності на сучасному етапі. Науково-педагогічна бібліотека Миколаєва посідає провідне місце в мережі освітянських бібліотек. Вона функціонує вже понад 60 років і є центром інформаційного, комунікаційного задоволення потреб в освіті й самоосвіті, профорієнтації, духовному, емоційному та естетичному розвитку педагогічних працівників не тільки міста, а й всієї області. Створена як книгозбірня для освітян з доволі незначним фондом літератури за час свого існування вона стала потужною інформаційною інституцією. У 2003 р. книгозбірня увійшла до складу мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України, а через рік, відповідно до рішення Миколаївської міської ради, отримала статус науково-педагогічної бібліотеки. Бібліотека тісно співпрацює з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

К. Каргузов відзначив, що вагомий внесок у становлення та розвиток НПБ Миколаєва зробила її директор Т. І. Роскіна, яка очолювала установу двадцять вісім років

(1989–2017 рр.). Вона робила все можливе, щоб освітяни Миколаївщини відчували постійну турботу про своєчасне забезпечення їх новітньою інформацією. Високо оцінюючи професійну діяльність Т. І. Роскіної, її відданість улюбленій справі, рідній бібліотеці, колектив Миколаївської НПБ виступив з ініціативою присвоїти установі її ім'я.

З вітальним словом до учасників зібрання звернулися: начальник управління освіти Миколаївської міської ради Г. Личко; директор Миколаївського ОШПО, доктор педагогічних наук, професор, заслужений учитель України В. Шуляр, завідувач відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, голова секції працівників шкільних бібліотек Української бібліотечної асоціації І. Хемчян.

На пленарному засіданні з доповіддю «Освітній ландшафт нової української школи: філософія співпраці школи і бібліотеки» першим виступив директор Миколаївського ОШПО **В. Шуляр**. Він наголосив, що характерною рисою більшості шкіл нового типу, незалежно від їх статусу, спеціалізації, технічної оснащеності, є зміна місця й ролі бібліотеки в навчальному процесі. Сьогодні дедалі глибшим стає усвідомлення того, що шкільна бібліотека вже не може бути тільки місцем видачі книг. Вона стає невід'ємною частиною інформаційно-освітнього простору, що стрімко розвивається, виконує роль культурно-просвітницької і науково-допоміжної інституції, яка забезпечує акумуляцію та загальнодоступність документно-інформаційних ресурсів і технологій, опікується підвищенням рівня бібліотечно-інформаційного обслуговування учнів і педагогічних працівників для досягнення нової якості освіти. Отже, наголосив на завершення доповіді, нагальним є завдання щодо тісної взаємодії бібліотеки зі школою.

Завідувач відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **І. Хемчян** у своєму виступі «Науково-методичне забезпечення інноваційної діяльності освітянських бібліотек» зупинилася на ролі шкільної бібліотеки в освітньому процесі. Вона підкреслила, що шкільна бібліотека сьогодні має інтенсивно розвивати інформаційні та освітні функції, які б виводили її діяльність на відповідний рівень. Сучасна школа повинна перестати сприймати шкільну бібліотеку як щось стороннє. Слід повернутися обличчям до своєї бібліотеки, оцінити її освітній потенціал і можливості як навчально-інформаційного середовища, визначити її корінні відмінності від інших типів бібліотек і розробити для шкільних бібліотекарів-практиків чіткі засади їхньої інформаційної та педагогічної діяльності. Доповідачка наголосила, що в умовах освітніх реформ, імплементації Закону України «Про освіту», реалізації положень «Концепції Нової Української школи» робота бібліотеки має спрямовуватися на реалізацію низки завдань, а саме: проведення цільових моніторингових досліджень, які б стали підґрунтям для розроблення концептуальних засад стратегії подальшого розвитку мережі освітянських бібліотек; роз-

ширення дослідницької функції методичної діяльності, яка забезпечуватиме розвиток найбільш ефективних і затребуваних форм роботи в цьому напрямі; оновлення нормативно-правової бази; виявлення й упровадження в практику роботи освітянських бібліотек інновацій, спрямованих на поліпшення якості, удосконалення форм, методів і результатів їхньої діяльності; посилення координації та корпоративної співпраці книгозбірень мережі освітянських бібліотек; оптимізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек із застосуванням дистанційних форм навчання; формування професійних інформаційних ресурсів для самоосвіти фахівців освітянських бібліотек на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вирішення окреслених вище завдань, на переконання І. Хемчян, сприятиме піднесенню якості бібліотечно-інформаційного забезпечення інноваційних процесів в освітянській галузі України в умовах євроінтеграційних процесів суспільства, інноваційному розвитку освітянських бібліотек як сучасних бібліотечно-інформаційних центрів.

На пленарному засіданні також виступили завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського ОППО, кандидат педагогічних наук **Г. Гич**, («Mission Possible, або...»); заступник директора наукової бібліотеки НУ «Києво-Могилянська академія» **Т. Борисова** («Підтримка науковців як один із напрямів роботи університетської бібліотеки»); завідувач сектору Наукової бібліотеки Миколаївського НУ ім. В. І. Сухомлинського **В. Вілкул** («Інформаційно-бібліографічне забезпечення науково-педагогічних досліджень Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського») та ін.

У подальшому робота конференції проходила у секційному режимі. Секція № 1 «Освіта дорослих: нова роль бібліотек України» працювала на базі НПБ Миколаєва, модератори – директор Миколаївського ОППО В. Шуляр і завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського ОППО Г. Гич. Учасники Секції № 2 «Реалії та перспективи діяльності бібліотек закладів загальної середньої освіти України» зібралися у приміщенні Обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна, модератори – завідувач відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського І. Хемчян і директор НПБ Миколаєва К. Картузов.

На секційних засіданнях порушувалися актуальні питання інноваційного розвитку освітянських бібліотек, зокрема, діяльність освітянських бібліотек в умовах інформаційного суспільства, формування електронних галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів, піднесення якості бібліотечно-інформаційних послуг, освітянські бібліотеки у віртуальному інформаційному просторі, використання АБС Кола і DSpace та репозиторію в освітньому і науковому процесі у ВНЗ, роль бібліотек вишів в управлінні науковою діяльністю університету, упровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи освітянських бібліотек, застосування сучасних форм мережевої взаємодії для професійного зростання фахівців освітянських бібліотек, соціальне партнерство бібліотек та ін.

У рамках конференції працював круглий стіл «Науково-методичний супровід процесу впровадження Універсальної

десяткової класифікації в практику роботи освітянських бібліотек», модератор – завідувач відділу комплектування та наукового опрацювання документів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **І. Лобановська**. У своєму виступі вона докладно висвітлила питання науково-методичного забезпечення процесу впровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи бібліотек закладів освіти, надала ґрунтовні методичні й практичні рекомендації з упровадження УДК, з організації роботи бібліотек навчальних закладів щодо переведення фондів і каталогів з ББК на УДК та пересистематизування фондів і каталогів, розкрила особливості роботи з ними залежно від обраної методики, торкнулася проблем наукової організації праці бібліотекарів із застосуванням типових і комплексних норм часу на бібліотечні процеси. На завершення доповідка презентувала розроблений нею методичний посібник «Упровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи бібліотек закладів загальної середньої та професійно-технічної освіти». Вона також нагадала, що на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в рубриці «Бібліотечному фахівцю» створено окрему сторінку «Упровадження Універсальної десяткової класифікації» (<http://dnpb.gov.ua/ua/13560-2/>), де всі бажаючі можуть ознайомитися з розміщеними там ресурсами й скористатися ними.

Для ознайомлення з досвідом роботи кращих бібліотек навчальних закладів Миколаєва учасники конференції відвідали Миколаївський муніципальний колегіум імені В. Д. Чайки. Завідувачка бібліотеки **Л. Заїчківська** розповіла, гостям про Миколаївський муніципальний колегіум, який є державним середнім загальноосвітнім закладом освіти, що забезпечує академічну та практичну природничо-математичну, суспільно-гуманітарну підготовку талановитої молоді південного регіону України. Колегіум позионує себе як український навчально-виховний заклад, головне завдання якого – виховання громадян України, формування національної свідомої інтелігенції з високим духовним, інтелектуальним і творчим потенціалом.

Шкільна бібліотека сьогодні – це відчинені двері у широкий світ знань, варто лише переступити поріг, щоб отримати тут необхідну інформацію. З кожним днем у цих бібліотеках з'являється дедалі більше сучасної техніки (комп'ютерів, підключених до Інтернету й оснащених веб-камерами, мультимедійних засобів, сканерів тощо), що дає змогу задовольняти будь-які інформаційні потреби користувачів. Головне завдання бібліотеки колегіуму – зробити інформацію доступною та навчити учнів орієнтуватися в безмежному інформаційному просторі. А обов'язок її працівників допомогти вчителям і учням навчитись ефективно працювати з інформаційними ресурсами, використовуючи інноваційні бібліотечні технології, спрямовувати їх на активізацію свого творчого потенціалу.

26 травня учасники конференції взяли участь у засіданні виїзної секції Миколаївської бібліотечної асоціації (місто Очаків), підбили підсумки своєї роботи та ухвалили низку рекомендацій щодо упровадження висловлених у ході конференції пропозицій.

Ірина Хемчян,
завідувач відділу ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського